

"No seré mai un pir

Erwin Bechtold ha exposat durant el mes de maig algunes peces a la Galeria Barcelona. La mostra ha coincidit amb la presentació del llibre *Bechtold*. Durant el mes de juliol el pintor presentarà la seva obra a la Llotja de Palma.

Erwin Bechtold és un cas rar en el panorama artístic internacional. Pintor per sobre de tot, ha treballat també les arts gràfiques, el disseny editorial, l'interiorisme, l'arquitectura... Va néixer a Colònia el 1925, en el si d'una família d'impressors important d'aquesta ciutat. Va aprendre l'ofici però les seves aspiracions artístiques el portaren a abandonar el món de la impremta per dedicar-se a la pintura. La seva juvenut estigué marcada per l'ascensió del règim nazi i per la guerra. Després del conflicte bèl·lic Bechtold abandonà Alemanya per marxar a París, on durant un any treballà a l'escola-taller de Fernand Léger. Però la seva vida bohèmia, instintiva, sense fronteres nacionals, el portà a visitar Barcelona el 1951. En aquesta ciutat entra en contacte ben aviat amb el món cultural i artístic d'avantguarda, representat pel Club 49, Dau al Set i l'incipient moviment informalista. També inicia les seves col·laboracions amb el món editorial, els dissenys arquitectònics i d'interiorisme. Fou a Barcelona on comença a emergir com a pintor i on li organitzen la primera exposició —clandestina—, a la Sala Gaspar. Es converteix en un dels impulsors del moviment informalista i la pintura matèrica. El 1959 s'instal·la definitivament a l'illa d'Eivissa. En aquell temps torna a establir contactes amb el seu país natal i es troba per primera vegada amb els artistes alemanys de la seva generació. Aquest contacte el portarà més endavant a formar part del grup Syn. Les exposicions i els encàrrecs es succeeixen. Les seves obres prenen una dimensió internacional i projecta altres treballs d'integració, grans projectes, entre els quals destaquen les quatre façanes del museu Reiss de Mannheim. I, pel que fa a Barcelona, sobresurt l'acció audiovisual que va presentar a la Fundació Miró, "Monosèrie", on va integrar dotze elements pictòrics dins l'arquitectura de Josep Lluís Sert.

La pintura d'Erwin Bechtold és la pintura del contrast. Tal com explica Daniel-Giralt Miracle: "la seva obra viu dels contrastos bipolar, de la cohabitació entre el que és rígid i el que és suau, del que és geomètric i el que

és orgànic, en allò que ell ha anomenat una dura i nua confrontació de les parts". La geometria és des de finals dels anys 60 un element sempre present en l'obra d'aquest pintor, a qui agrada de trencar la perfecció. Fuig de les modes, de la superficialitat. Diu que l'art no ha d'expressar elements evidents, sinó que ha de posar dificultats a l'espectador, expressant necessitats interiors de l'home. Potser per això, l'editor Joan Teixidor —una persona clau en la trajectòria d'aquest artista— va definir el treball de Bechtold com "la pintura del silenci".

—*Què vol dir "pintura del silenci"?*

—Es entrar en la dimensió del que no és evident. Avui dia l'home espiritual necessita silenci, tranquil·litat, buscar-se a si mateix. Tot això són elements que no són moda, per això són difícils. Jo no és que busqui la dificultat, però quan m'expresso em surten coses que no són fàcils. Però vull que quedi clar que no estic en contra de cap forma de pintura, no lluito per cap "isme". Em sembla bé que hi hagi artistes que es dediquin a la pintura de *best-seller*, els entenc, guanyen molts diners. El que passa és que jo no busco els diners, busco una altra cosa. Cal saber el que vols en la vida. Tanmateix, és dur sentir que no hi ha gent que t'acompanyi en els teus esforços. Viure com Van Gogh, que no va vendre cap quadre en vida, és tremend, és una tragèdia.

—*Se sent una mica Van Gogh?*

—No, en absolut. Jo tinc els meus èxits. Venc quadres, el que passa és que no penso mai en la venda o en el mercat de l'art. Jo he viscut a Barcelona fent moltíssimes coses: mobles, interiors, cobertes de llibres... per poder pintar allò que em donés la gana. Potser també és una qüestió de generació.

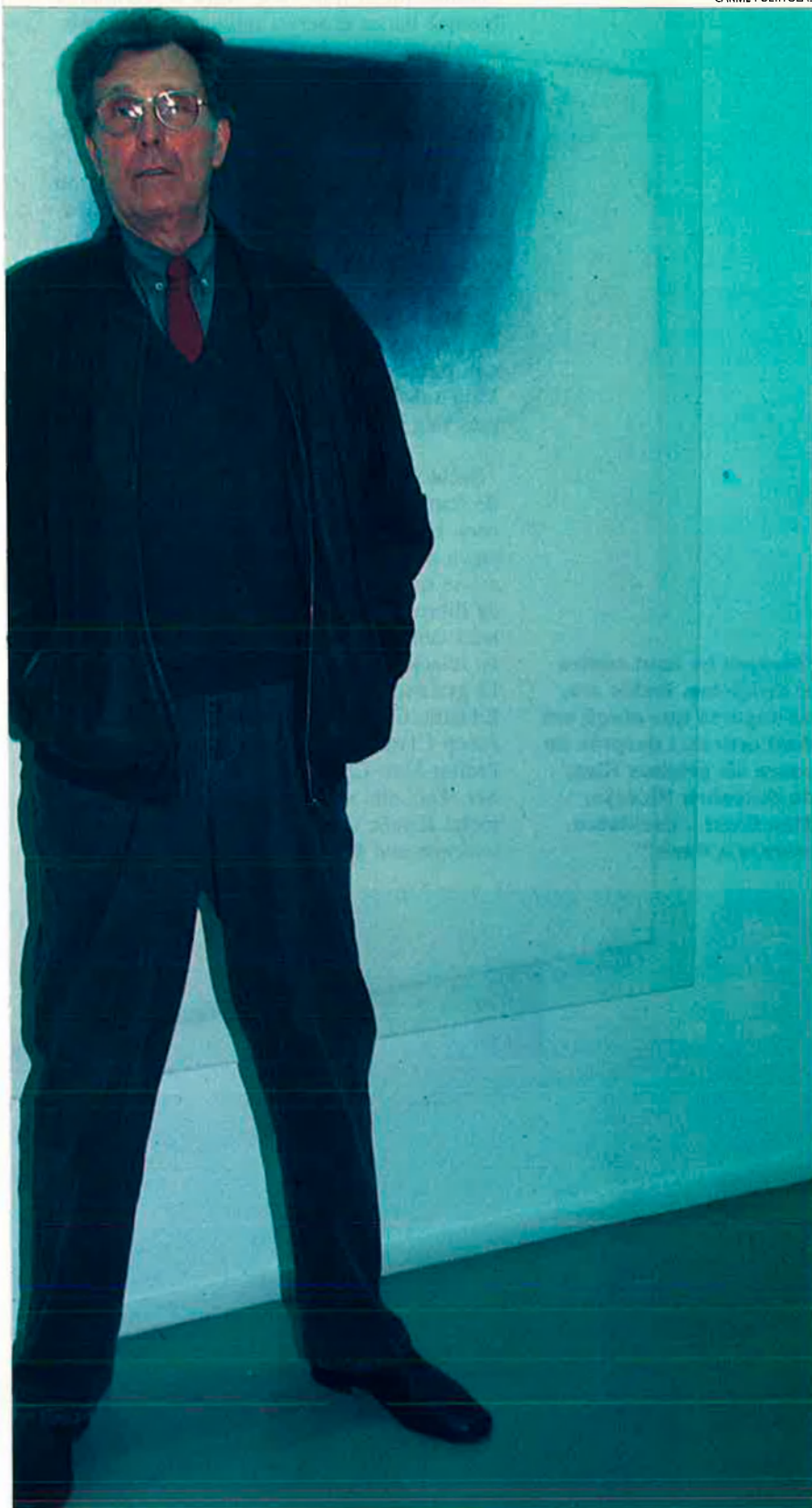
—*De generació?*

—La meua és la generació de la postguerra. Pobresa arreu d'Europa. Quan una persona es dedicava a la pintura sabia per endavant que no vendria ni una peça. Som artistes que ens hem dedicat a la pintura per pura necessitat vital. Potser per això ho teníem també una

tor de 'best-sellers'

CARME PUÉRTOLAS

mica més fàcil: podíem fer el que volíem. Viure de la pintura llavors era tot un somni.

—*Pintar per diners seria trair-se?*

—Sí, és clar. Aquest és un problema que tenim els pintors. Sabent que si tries el camí de Barceló t'aniran millor les coses, doncs, és clar, és una temptació.

—*Els artistes de la generació dels vuitanta han caigut tots en aquesta temptació?*

—Quasi tots. I, de la meua generació, també molts. Per això crec més en la força del caràcter de l'artista que en els anomenats "talents". En el fons, tota persona és artista. Perquè, què és l'art? És l'expressió honrada d'una persona, que transmet el que pensa de veritat de si mateix, amb tots els seus pros i contres, sense cotilles. Això és més important que tenir talent. Perquè el talent és molt temptador. Arribes a tenir tal facilitat per fer les coses, brillants, espectaculars, amb l'èxit assegurat, que et pots perdre. El que té valor d'un artista és que segueixi el seu camí, dient veritats, sobre ell mateix, sobre el món, sobre el pensament. En canvi, hi ha hagut grans talents que han caigut.

—*I Picasso?*

—El mateix Picasso tenia aquestes temptacions. Però fou un cas extraordinari. Al principi va copiar a tothom. Va ser un artista aviciat que va fer l'esforç de canviar. Ell podia haver continuat amb l'època rosa, el circ, les noies... Avui dia es parlaria de Picasso com l'artista d'una època, però mai hauria estat el gran Picasso. Aquí hi ha l'artista, lluitant contra les seves facilitats.

Bechtold tampoc no ho va tenir fàcil. Era fill únic i representava la quarta generació d'una família d'impressors important a Colònia. Aparentment, la seva trajectòria professional estava determinada. Va estudiar l'ofici d'impressor des de baix, fent d'aprenent. Però un cop va arribar a ser mestre de composició tipogràfica i impressió s'enfrontà al seu destí preestablert i, per tant, a la seva família. Havia decidit ser pintor. La pressió que suportava a Colònia era molt forta. No solament perquè era una ciutat petita on la seva família era coneguda, sinó també per la situació de postguerra: una ciutat en runes i una evolució política del país decepcionant.

—Va ser una època horrible. Era jove i, per intuïció, tot allò no m'agradava gens. A partir dels dotze anys ens feien anar cada dissabte amb uniforme a desfilar. Era el dia de l'exèr-

cit juvenil. Ho odiava. Per caràcter no m'agradava el món militar. Vaig anar trampejant com vaig poder. Fent veure que estava malalt... vaig aconseguir alliberar-me del servei militar. No vaig portar mai cap fusell a la mà. Tenia molta por i evitava la guerra. Per contra, tots els meus companys marxaven voluntaris. Jo em vaig quedar a Alemanya fent el batxillerat. Durant l'últim any de guerra vaig entrar a la impremta. No em satisfecia. Després de la guerra pensava que les coses canviarien, que prendria la paraula la gent que havia patit. Només era una il·lusió.

—*I tria la pintura i decideix marxar.*

—Quan jo tenia vint anys no havia vist encara un quadre abstracte. Les grans exposicions eren d'herois. I, a mi, els herois no m'han agradat mai. Aquesta era la gran pintura totalitària, però el meu instint em deia que allò no era el que havia de buscar. Sempre he anat en contra del dirigisme. Inclús ara, no suportó que ningú em doni ordres. I després de veure els primers Klee, de descobrir Picasso, Max Ernst... decideixo marxar a París.

—*Era complicat en aquells moments sortir d'Alemanya.*

—Molt complicat. El diner alemany no servia per res. A més, a l'estranger no volien els alemanys. Per anar a París havies d'aconseguir la invitació d'un francès o algú que visqués a França, perquè garantis l'estança allí. Llavors et donaven el visat per un mes.

—*I com ho va aconseguir?*

—Un pintor jueu alemany va venir a Colònia per veure si havia quedat algun supervivent de la seva família. Em va parlar de la capital francesa i em va dir que hi havia d'anar. Ell va escriure una carta formal con-

vidant-me i així vaig aconseguir el visat.

—*Quina impressió li va causar París?*

—No et pots imaginar la diferència entre París i la depressió en què estava sumida Alemanya. Llavors em vaig adonar que tota la clandestinitat que vaig viure a Alemanya (perquè burlar el servei militar era perillósíssim) havia valgut la pena, que jo tenia raó.

—*París era la llibertat.*

—Sí. Llavors vaig conèixer a Fernand Léger, que ja era un gran pintor. Vaig ensenyar-li alguns dibuixos, amb traços negres, colors forts, bastant expressionistes i encara amb trets figuratius. Li van agradar i em va proposar de treballar en el seu taller-escola. Li vaig dir que no tenia diners. Em va respondre que no em preocupés. Jo, un alemany enemic que fàcilment podia haver lluitat contra el seu país..., era impressionant el bon tracte que em van donar. Són coses que no oblidés mai. Vaig treballar durant el 1950 amb Léger. Després vaig venir a Barcelona.

Bechtold només parlava alemany i una mica de francès. Va arribar a Barcelona sense diners. Forçat per aquesta circumstància, es va servir dels seus coneixement gràfics per dedicar-se provisionalment al disseny de cobertes de llibres. A través d'aquests primers contactes i també degut a fets casuals, Bechtold es va relacionar amb els artistes d'avantguarda: El grafista Ricard Giralt-Miracle, els crítics Eduardo Cirlot i Alexandre Cirici, els artistes Josep Clarassó, Eudald Serra, Jaume Sans, l'editor Joan Teixidor, els membres de Dau al Set. Tots ells van tractar aquell alemany de molta alçada, que es movia per la Barcelona *underground* dels anys cinquanta i proposava

"Sempre he anat contra el dirigisme. Inclús ara, no suportó que ningú em doni ordres. I després de veure els primers Klee, de descobrir Picasso, Max Ernst... decideixo marxar a París."

CARME PUÉRTOLAS

una pintura pionera dins els corrents informalistes.

—Quan encara vivia a Colònia havia fet cobertes de llibres per a algunes editorials. Un cop a Barcelona vaig entrar en una llibreria per trobar dissenys interessants de cobertes de llibres, per localitzar algun editor a qui interessessin els meus dibuixos —surtosament me n'havia endut alguns—. Em van interessar les cobertes fetes per Ricard Giralt Miracle. Primer em vaig adreçar a Jordi Miracle, de l'editorial Lluís Miracle. I aquest senyor parlava alemany. Vaig tenir tanta sort! Li van interessar els meus treballs i em va encarregar alguns dibuixos. Això el tercer dia de ser a Barcelona. I l'endemà, per casualitat, vam anar a una festa d'un pintor. Allí hi havia Aliu, Cuixart, Paco Revés... D'aquesta manera m'introdueixo en el món cultural barceloní.

Bechtold va visitar altres editorials, entre les quals hi havia Destino. L'artista va renovar les cobertes de diverses col·leccions, com Ancora i Delfín o El Doff, posant una "cara" nova i moderna a les narracions de Josep Pla, a les històries de Camilo José Cela o a un dels llibres més llegits d'aquest segle, 1984 de George Orwell. I més endavant realitzà també la nova compaginació del setmanari Destino, introduint la capçalera de fons vermell i lletres blanques. L'editor Joan Teixidor ben aviat va saber canalitzar les possibilitats creatives de l'artista. Tal com diu Bechtold: "Ell sabia més de mi que jo mateix". Perquè fou Teixidor qui el va empènyer cap a l'interiorisme, reformant casa seva, i a l'arquitectura, encarregant-li el projecte de la llibreria Ancora i Delfín i de les oficines de l'editorial. Bechtold també va reformar la botiga Gonzalo Comella del passeig de Gràcia.

—Resulta que Teixidor estava reformant el seu pis. I un dia em va demanar que l'aconsellés. Primer em va encarregar una gran pintura per una de les parets. Després li vaig suggerir el color d'algunes habitacions, li vaig dissenyar alguns mobles... Així vaig començar a fer interiorisme. Un dia Teixidor em va proposar de fer el projecte per a una nova llibreria: Ancora i Delfín. Em pensava que s'havia tornat boig. Jo no era un professional de l'arquitectura.

—La construcció de la llibreria Ancora i Delfín té la seva història...

—L'espai era estret, allargat i amb el sostre

CARME PUERTOLAS

"Eivissa em va semblar un paradís. L'arquitectura tenia molt a veure amb l'obra que feia en aquell moment. Les ombres, la llum, les tensions, l'equilibri dels angles de les cases fetes per l'ésser humà, que no arribaven a ser la perfecció... em va fascinar."

alt. No podia treure alçada perquè es necessitava per col·locar llibres. Vaig decidir de pintar el sostre de color negre i el terra d'un groc molt pàlid. I sota els estants vaig col·locar focus. D'aquesta manera semblava un espai molt més ample. Només era un truc òptic, però els empleats que havien de pintar el sostre es van negar a pintar-lo de color negre. Era tan excepcional la cosa... Però va tenir èxit. Recordo que Oriol Bohigas recomanava als seus alumnes que l'anessin a veure.

—El 1956 exposa per primera vegada a Barcelona, a la sala Gaspar, promoguda pel Club 49.

—La inauguració es va fer a dos quarts de dotze de la nit. S'entrava per la porta del darrere. Era un acte clandestí i catalanista.

Cirici Pellicer i Joan Teixidor em van fer la presentació. Allí hi era tothom, tot el grup d'artistes *underground*. Penso que hi ha una cosa que s'ha oblidat massa: aquest grup de persones van fer una feina molt important, era la preparació de la llibertat, de tot el que tenim ara. Eren manifestacions clandestines que van tenir molta importància. Un nucli d'activisme cultural. Després de conèixer aquesta gent ja no volia marxar de Barcelona.

—Tanmateix, després d'uns anys marxa de Barcelona per instal·lar-se a Eivissa.

—Eivissa em va semblar un paradís. L'arquitectura tenia molt a veure amb l'obra que feia en aquell moment. Les ombres, la llum, les tensions, l'equilibri dels angles de les cases fetes per l'ésser humà, que no arribaven a ser la perfecció... em va fascinar. Eivissa a més tenia un avantatge: viure a l'illa era molt més barat que viure a Barcelona. Amb la meitat de feina podia viure el doble de temps. I jo buscava sempre la possibilitat de pintar el màxim possible. Vaig establir-me a Eivissa i vaig començar a treballar molt seriosament la pintura. Perquè per a mi l'illa va ser un encontre. Vaig trobar uns elements que eren molt meus. No és que jo hagi pintat mai del natural, però, és clar, la llum, les ombres, les formes rectangulars, la línia horitzontal... m'ha influït molt. Va ser fàcil la fusió.

S'ha esgotat el temps. És negra nit. Molts aspectes de la vida i l'obra d'aquest artista han quedat per explicar. El pintor marxa ràpidament per agafar l'avió de retorn a Eivissa, a la seva casa-estudi de Sant Carles. Tanmateix, al mes de setembre tornarà a la ciutat per preparar una gran antològica, la que presentarà a la Fundació Miró.

Montse Serra